

Bijlage 2

CHECKLIST GEHOOR

Waarvoor dient de checklist?

Door deze checklist in te vullen krijgen we een **eerste indruk** van reacties op omgevingsgeluiden. Het is **geen diagnostisch onderzoek**. Uit deze lijst mag of kan nooit worden afgeleid dat een persoon al of niet slechthorend is. De checklist wil alleen **informatie verzamelen om diepgaander onderzoek te kunnen plannen**. Deze checklist kan ook gebruikt worden bij personen waarbij **gehooronderzoek niet haalbaar** is of **geen betrouwbaar resultaat** geeft.

De lijst wil begeleiders bewustmaken van de **gehoormogelijkheden** van de persoon met een verstandelijke beperking. De resultaten kunnen **inzicht bijbrengen** hoe en in welke mate de persoon op geluid reageert. De manier van begeleiden kan hierdoor nog beter afgestemd worden op het individu met zijn mogelijkheden en beperkingen.

Als je **bijvoorbeeld** weet dat de persoon niet op geluid reageert, dan zal hij signaalgeluiden (bepaalde geluiden die een activiteit inleiden of afronden, de deurbel, enz.) niet kunnen plaatsen. Dit zorgt voor een fragmentarische en chaotische wereld.

Hoe gebruik je de checklist?

Welke geluiden?

Selecteer uit onderstaande checklist **binnen elke zone** (ingedeeld volgens toonhoogte) een **tweetal geluiden**. Overleg eventueel met de logopedist, de audioloog of de persoon die het gebruik van de checklist coördineert. **Voeg eventueel geluiden toe** die herkenbaar zijn voor de persoon. Plaats deze geluiden bij zone 4 op de lijst waarbij de toonhoogte niet bepaald is.

Wie neemt de checklist af?

De checklist wordt **bij voorkeur** afgenomen door een **begeleider samen met een logopedist of audioloog**. Is dit niet mogelijk, dan kunnen twee begeleiders de lijst afnemen, op voorwaarde dat ze de handleiding volgen en zich daarna laten bijstaan door deskundigen bij het interpreteren van de resultaten.

Eén persoon biedt de geluiden aan, de andere persoon observeert.

Waar neem je de checklist af?

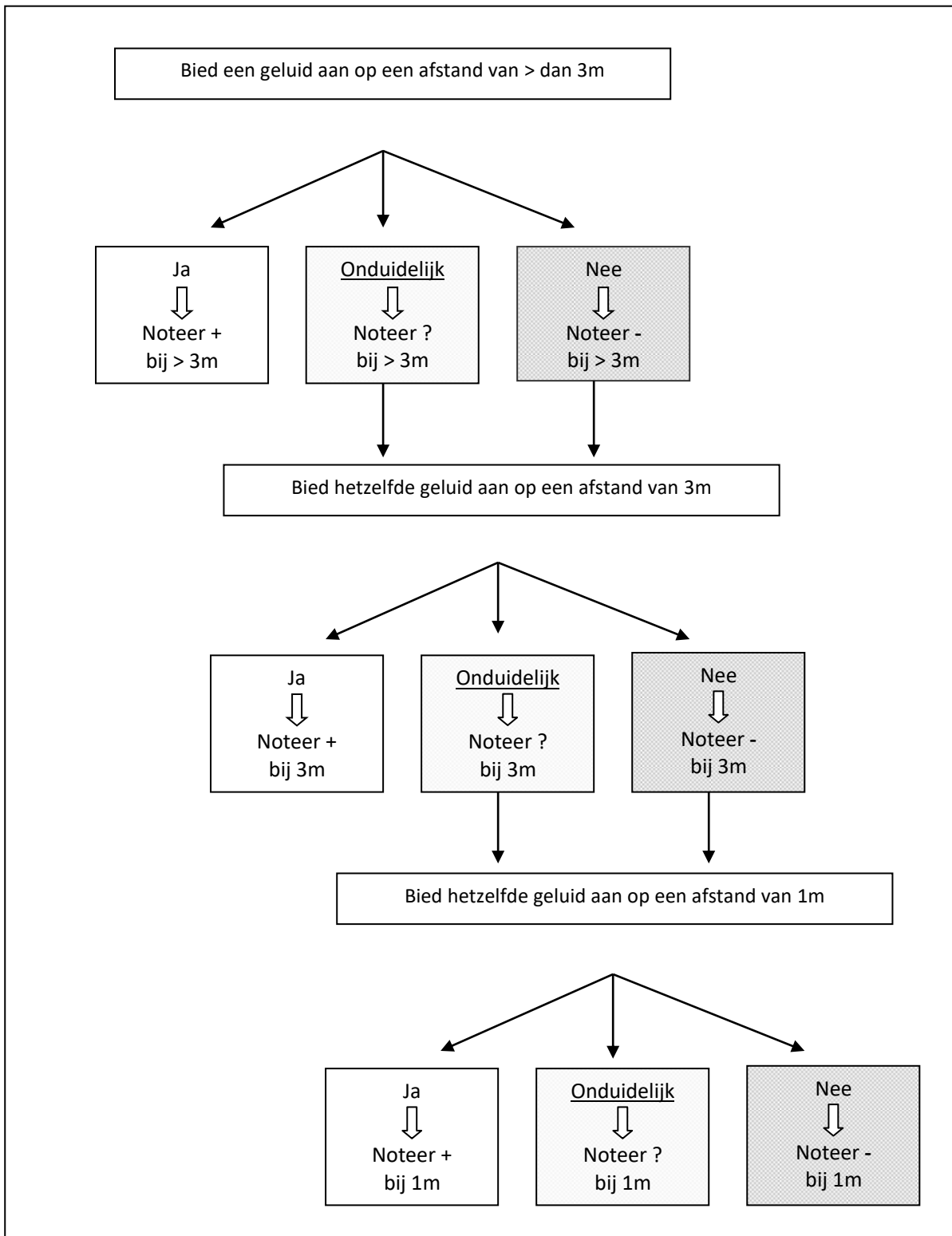
De checklist neem je bij voorkeur af **in een rustige, vertrouwde ruimte** zonder veel afleidende prikkels. In de leefgroep is er meestal achtergrondlawaai en zijn er vaak afleidende prikkels. Wanneer de persoon met een verstandelijke beperking merkbaar anders reageert omwille van de niet-vertrouwde 'stilte' of wanneer hij/zij zich niet op het gemak voelt in de niet-vertrouwde ruimte, dan kan je de checklist een tweede keer afnemen in de vertrouwde ruimte met de 'gewone' geluiden. Nadien kan je de resultaten vergelijken.

Laat de ruimte het niet toe om het geluid aan te bieden op een afstand van groter dan drie meter, bied het dan alleen aan op een afstand van drie meter en op een afstand van één meter.

Op welk geluidsniveau?

Het geluidsniveau is niet echt te bepalen voor bepaalde geluiden. Het is de bedoeling dat de afnemer het geluid probeert aan te bieden op een **alledaags geluidsniveau**.

Volg het algoritme bij afname van de checklist:

Wanneer gebruik je de checklist?

Neem de checklist af op een moment waarop je **voldoende tijd** hebt om dit te doen.

Neem de checklist af op een moment waarop de persoon **goed wakker en alert** is.

Neem de checklist af op een moment waarop er **zo weinig mogelijk achtergrondgeluiden** in de leefgroep zijn.

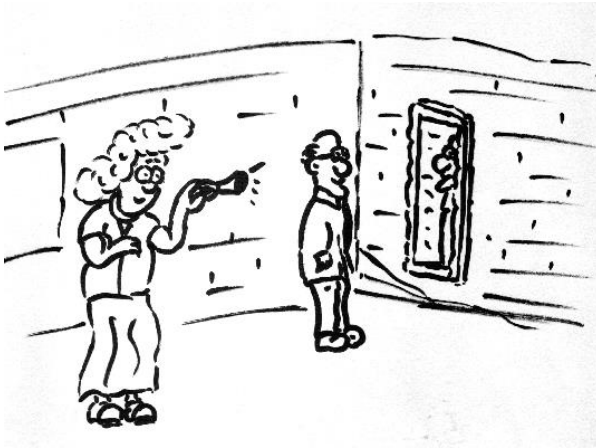
Let wel: in de leefgroep is er altijd achtergrondlawaai, een situatie zonder achtergrondlawaai is onmogelijk, maar ook onnatuurlijk.

Vermijd afleidende prikkels of houd er rekening mee dat de persoon niet kan reageren omdat hij geconcentreerd bezig is met iets.

Bied de geluiden aan op een plaats waar de bewoner je niet kan zien. **Sta achter de persoon.**

Waarop moet je letten?

Spreid de afname over verschillende momenten bij personen met een korte taakspanne of bij gewenning.

Sommige personen reageren niet op bepaalde geluiden omdat ze het **geluid niet kennen**. De persoon reageert niet omdat het geluid geen betekenis heeft voor hem/haar.

Sommige personen reageren niet omdat het geluid **te vertrouwd** is. De persoon heeft **geen aandacht** voor het geluid omdat het een te alledaags achtergrondgeluid is.

Personen kunnen niet of minder reageren in een niet vertrouwde ruimte omdat ze zich **niet veilig voelen** in de ruimte.

Personen een **verkoudheid of oorontsteking** hebben waardoor ze tijdelijk minder goed horen. De resultaten zijn bijgevolg niet representatief.

Personen kunnen **oorproppen** hebben waardoor ze minder goed horen. De oren worden **bij voorkeur vóór de afname gecontroleerd op oorproppen**. Heeft de persoon oorproppen, dan moeten deze **verwijderd worden** vooraleer de checklist kan worden afgenomen.

Er kunnen zich ook **subtiele gedragswijzigingen** voordoen, zoals oogknipperen, stereotiepe beweging(en) stoppen, starten/stoppen met beweging, enz.

Vraag tijdens of na het aanbieden van het geluid **nooit** aan de persoon **of hij het geluid hoorde**.

Wat gebeurt er daarna?

Selecteren van personen voor verder onderzoek

In voorzieningen waar gehooronderzoek onmogelijk is, kan de audioloog of logopedist via deze checklist samen met een begeleider personen selecteren die in aanmerking komen voor een gehooronderzoek in een gespecialiseerd centrum.

Op basis van de gegevens van de checklist eventueel geluiden selecteren voor het gehooronderzoek

Als de persoon bijvoorbeeld duidelijk en snel reageert op (favoriete) muziek, dan kan je gebruik maken van muziek bij het gehooronderzoek via gedragsobservatie.

De gegevens van de checklist eventueel linken aan de resultaten van de gehooronderzoeken die werden uitgevoerd bij de persoon

De resultaten van andere uitgevoerde onderzoeken kunnen de gegevens verkregen via de checklist bevestigen of tegenspreken. Spreken de onderzoeksresultaten elkaar tegen, dan kan objectief gehooronderzoek¹ eventueel meer duidelijkheid bieden.

¹ Bij objectief gehooronderzoek is er geen medewerking van de persoon vereist.

Checklist gehoor

Naam persoon:	Datum afname:	Afnemer:
Geboortedatum:	Leefgroep:	Observator:

Hoe invullen? Duid het passende teken aan (+, - of ?) in de kolommen > 3 METER, 3 METER en 1 METER.
(= afstand waarop het geluid wordt aangeboden)

+ = een reactie bij de persoon
- = geen reactie
? = je weet niet goed of er reactie is

SOORT GELUID (volgens frequentiegebied ²)		> 3 METER	3 METER	1 METER	Welke reactie?	Opmerkingen
Zone 1	Op de deur kloppen					
	Stoel verschuiven					
Zone 2	In de handen klappen					
	Haardroger					
	Sleutels laten vallen					
Zone 3	Koffielepel tegen kopje tikken					
	Bestek op elkaar tikken					
	Met lepel tikken op tafel (zonder tafelkleed)					
Zone 4	Kastdeur dicht klappen					
	Telefoon laten rinkelen					
	Niezen					
	Lachen					
	Fluiten					
	Deurbel					
	Naam zeggen					
	Naam roepen					
	Andere (specifiek voor de voorziening)					

² Zone 1: lage tonen - Zone 2: middentonen - Zone 3: hoge tonen - Zone 4: verschillende toonhoogtes

Bijhorende vragenlijst voor de begeleiders

Hoe invullen?

Beantwoord de vragen met ja of neen. Vul eventueel aan met uw opmerkingen

	JA / NEEN	OPMERKINGEN
1. Reageert de persoon trager op geluiden en stemmen als vroeger. Moet je bijvoorbeeld opdrachten twee of drie keer herhalen?		
2. Schrikt de persoon wanneer je hem/haar langs achter benadert?		
3. Zoekt de persoon de geluidsbron en kijkt hij/zij de juiste kant op?		
4. Praat de persoon opvallend onduidelijker of luider dan vroeger?		
5. Reageert de persoon bij het aan- en uitzetten van zijn/haar favoriete muziek?		
6. Reageert de persoon opvallend angstiger (vooral bij afwezigheid van begeleider)?		
7. Reageert de persoon anders dan vroeger op verbale informatie (passiever, actiever, agressief, uitdagend, gelaten, gefrustreerd, ...)?		
8. Reageert de persoon geïrriteerd op bepaalde geluiden?		
9. Heb je de indruk dat de persoon alleen hoort wat hij wil horen?		
10. Heb je het gevoel dat de persoon zich meer afzondert dan vroeger?		
11. Worden de oren gecontroleerd op oorproppen? Zo ja, - Hoeveel keer per jaar? - Worden oorproppen na vaststelling systematisch verwijderd?		
12. Heb je de indruk dat de persoon vaak de oren aanraakt? Zo ja, - Wanneer? - Valt het op dat hij/zij dit (meer) doet in aanwezigheid van bepaalde geluiden? Zo ja, bij welke geluiden?		
13. Zet de persoon de radio of tv systematisch harder?		

	JA / NEEN	OPMERKINGEN
14. Heeft de persoon vaak - oorontstekingen? - verkoudheden? - andere neus-, keel- of oorproblemen (zo ja, welke)?		

Aanvullende vragen:

1. Wat is de favoriete muziek van de persoon?	
2. Op welke geluiden geeft de persoon een duidelijke reactie?	
3. Op welke geluiden reageert de persoon niet?	
4. Andere opmerkingen die verband houden met het gehoor van de persoon:	